

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3 Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4 Szakterület	Zene
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Zenepedagógia / Zenetanár – Licenciátus zenében

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Formatan és zenei elemzések 3.						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. habil. Coca Gabriela – előadótanár						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. habil. Coca Gabriela – előadótanár						
2.4 Tanulmányi év	3	2.5 Félév	1	2.6. Értékelés módja	vizsga	2.7 Tantárgy típusa	Alaptantárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					5
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					5
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					5
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					5
Vizsgák					3
Más tevékenységek: zenehallgatás, a művek formai elemzése.					5
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	28 (2x14hét)				
3.8 A félév össz-óraszám	70				
3.9 Kreditszám	3				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	Zeneelméleti előképzés, zenetörténeti előképzés
4.2 Kompetenciabeli	Kottaismeret, összhangzattani és ellenpont tudás

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	az előadóterem zenei gépezettel való felszereltsége
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	megfelelő kottatár megléte a könyvtárban, megfelelő példányszámban, vagy a kották sokszorosítási lehetősége

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	- kottaelemzői készség kialakítása - a zeneművek szerkezeti megismerése - egy zenemű logikus megközelítése - különböző alap zenei formálási módszerek megismerése - az alap zenei formák általános szerkezetének elsajátítása
Transzverzális kompetenciák	- Az elsajátított elméleti és gyakorlati ismereteket a hallgatók alkalmazni tudják a műelemzéseik és zenei előadásaik során, valamint későbbi tanügyi, tanítási aktivitásuk során

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	Minden zenemű valamilyen szerkesztési elven alapul. Ez a szerkesztési elv meghatározza a teljes mű felépítését, a zenei gondolatok értelmes elrendezését, tagolását és sorrendjét. Mint az építészet keretében egy szerkezeti tervrajzban, a zenei forma is rögzíthető. Ezt előre felvázolja a szerző, vagy utólag deríti ki a műelemző.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	Kurzusunkban részben azokkal az eszközökkel és módszerekkel foglalkozunk amelyek a zenei formálás alapjául szolgálnak, részben pedig a formatani mikrostrukturákat ismertetjük meg, és a zenei formák fő típusait.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. a. Téma: A zenei forma, a stílus és a műfaj közötti összefüggés	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemezése, audíció	b. Kulcsszavak: forma, stílus, műfaj c. Bibliográfia: Coca, Gabriela, Zenei formatan, egyetemi jegyzet, Magánkiadás, Kolozsvár, 2008, 13-14. old. Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 104-108. old.
2. a. Téma: A korál és a prelúdium	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemezése, audíció	b. Kulcsszavak: korál, prelúdium, c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 114-115. old, 140-141. old.
3. a. Téma: A karakterdarab	Magyarázás, kottapélda	b. Kulcsszavak: karakterdarab, zenei

	bemutatása és kielemzése, audíció	programatizmus, ábrázoló elemek, karaktervariációk c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 112-113. old.
4. a. Téma: A programzene	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemzése, audíció	b. Kulcsszavak: karakterdarab, hangszimbolika, étosz, hallásélmény, vezérmotívum-technika, figura, hangulatábrázolás c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 142-143. old
5. a. Téma: A versenymű	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemzése, audíció	b. Kulcsszavak: versenymű, koncert, concerto, basso continuo, ritornell-formák, concerto grosso, tutti, ripieno, kadencia c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 122-123. old.
6. a. Téma: A szvit	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemzése, audíció	b. Kulcsszavak: szvit, tánc, allemande, courante, sarabande, gigue, pavane, gagliarda, saltarello, partita, ordre, ouverture, sonata da camera, menüett, balettszvit, táncszvit c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 150-151. old.
7. a. Téma: A szimfónia	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemzése, audíció	b. Kulcsszavak: szimfónia, preklasszikus, klasszikus, nyitótétel, zárótétel, bécsi iskola, programszimfónia, szimfonikus költemény c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 114-115. old., 152-153. old.
8. a. Téma: A kantáta	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemzése, audíció	b. Kulcsszavak: kantáta, korálpertita, kamaraduett, bibliai kantáta, korálkantáta, Óda- kantáta, Spruchoden-Kantate, dialógus-kantáta c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 120-121. old.
9. a. Téma: A madrigál	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemzése, audíció	b. Kulcsszavak: madrigál, kánonmadrigál, trecento-madrigál, szóló madrigál, koncertáló madrigál, köztjátékok c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 126-127. old.
10. a. Téma: A mise	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemzése, audíció	b. Kulcsszavak: ige, istentisztelet, eucharisztikus rész, áldozati rész, Ordinarium missae, Proprium missae, Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnusd Dei, diszkant, tenor, chanson, paródia

		c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 128-129. old
11. a. Téma: A motetta	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemezése, audíció	b. Kulcsszavak: motetta, clausula, izoritmia, evangéliumi motetták, anthem, végigimitált motetta, basso continuo motetta c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 130-131. old.
12. a. Téma: Az opera, A nyitány	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemezése, audíció	b. Kulcsszavak: monódia kórusok, hangszeres ritornellek, táncok, templomi opera, opera seria, , da capo ária, intermezzo, sinfonia, opera a numeri, daljáték, ouverture, tragédie lyrique, ballet de cour, operett, Gesamtkunstwerk, francia nyitány, olasz nyitány c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 132-133. old., 136-137. old
13. a. Téma: Az oratórium	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemezése, audíció	b. Kulcsszavak: oratorio, elbeszélő, recitativo secco, recitativo accompagnato, historia c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 134-135. old.
14. a. Téma: A passió	Magyarázás, kottapélda bemutatása és kielemezése, audíció	b. Kulcsszavak: passió, motetta-passió, responzoriális passió, , oratorikus passió, , passió-kantáta c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 138-139. old.
Könyvészet: - Coca Gabriela, Zenei formatan, A szerző kiadása, Kolozsvár, 2008. - Frank Oszkár, Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében, a szerző magánkiadása, Budapest 1996. - Gárdonyi Zoltán, A zenei formák világa, Magyar Kórus kiadó, Budapest, 1949. - Gárdonyi Zoltán, Elemző formatan, A bécsi klasszikusok formavilága, Zeneműkiadó, Budapest, 1963. - Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994. - Siklós Albert, Zenei formatan, Rozsnyai kiadó, Budapest, 1912. - Weiner Leó, A hangszeres zene formái, Zeneműkiadó, Budapest, 1955. - Weiner Leó, A zenei formák vázlatos ismertetése, Rozsnyai kiadó, Budapest.		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. a. Téma: A zenei forma, a stílus és a műfaj közötti összefüggés	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: forma, stílus, műfaj c. Bibliográfia: Coca, Gabriela, Zenei formatan, egyetemi jegyzet, Magánkiadás, Kolozsvár, 2008, 13-14. old. Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 104-108. old.

2. a. Téma: A korál és a prelúdium	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: korál, prelúdium, c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 114-115. old, 140-141. old.
3. a. Téma: A karakterdarab	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: karakterdarab, zenei programatizmus, ábrázoló elemek, karaktervariációk c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 112-113. old.
4. a. Téma: A programzene	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: karakterdarab, hangszimbolika, étosz, hallásélmény, vezérmotívum-technika, figura, hangulatábrázolás c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 142-143. old
5. a. Téma: A versenymű	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: versenymű, koncert, concerto, basso continuo, ritornell-formák, concerto grosso, tutti, ripieno, kadencia c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 122-123. old.
6. a. Téma: A szvit	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: szvit, tánc, allemande, courante, sarabande, gigue, pavane, gagliarda, saltarello, partita, ordre, ouverture, sonata da camera, menüett, balettszvit, táncszvit c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 150-151. old.
7. a. Téma: A szimfónia	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: szimfónia, preklasszikus, klasszikus, nyitótétel, zárótétel, bécsi iskola, programszimfónia, szimfonikus költemény c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 114-115. old., 152-153. old.
8. a. Téma: A kantáta	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: kantáta, korálpartita, kamaraduett, bibliai kantáta, korálkantáta, Óda-kantáta, Spruchoden-Kantate, dialógus-kantáta c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 120-121. old.
9. a. Téma: A madrigál	Audíció, gyakorlat,	b. Kulcsszavak: madrigál, kánonmadrigál,

	partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	trecento-madrigál, szóló madrigál, koncertáló madrigál, közjátékok c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 126-127. old.
10. a. Téma: A mise	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: ige, istentisztelet, eucharisztikus rész, áldozati rész, Ordinarium missae, Proprium missae, Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei, diszkant, tenor, chanson, paródia c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 128-129. old
11. a. Téma: A motetta	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: motetta, clausula, izoritmia, evangéliumi motetták, anthem, végigimitált motetta, basso continuo motetta, kórusmotetta c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 130-131. old.
12. a. Téma: Az opera, A nyitány	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: monódia kórusok, hangszeres ritornellek, táncok, templomi opera, opera seria, da capo ária, intermezzo, sinfonia, opera a numeri, daljáték, ouverture, tragédie lyrique, ballet de cour, operett, Gesamtkunstwerk, francia nyitány, olasz nyitány c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 132-133. old., 136-137. old
13. a. Téma: Az oratórium	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: oratorio, elbeszélő, recitativo secco, recitativo accompagnato, historia c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 134-135. old.
14. a. Téma: A passió	Audíció, gyakorlat, partitúra elemzés, példakivonatok elemzése az egyetemes zenei irodalomból, formai sémák létrehozása	b. Kulcsszavak: passió, motetta-passió, responzoriális passió, , oratorikus passió, , passió-kantáta c. Bibliográfia: Michels, Ulrich, SH Atlasz – Zene, Springer Verlag, Budapest, 1994, 138-139. old.
Könyvészet:		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Az iskolai zenetanításban a zenetanár számára elkerülhetetlen a kottával való kapcsolat, úgy a zeneművek megismertetésében a tanulókkal, mint pedig a zenei gyakorlatban – kóruséneklés, hangszerjáték tanítása

során. Egy minőségi előadás kidolgozásához nemcsak a hangjegyek és más zenei grafikai jelek ismerete szükséges, hanem a kotta logikus felépítésének a megismerése, megismertetése a tanulókkal. Idézzük: *A zene hangokba öntött építészet*. Az építészethez hasonlóan, egy zenemű számos kisebb-nagyobb részre, alkotóelemre bontható. Ezek logikus kapcsolatban állnak egymással. A hangszeren való játéktechnikát, vagy vokális előadást kiegészítve, ha egy tanár nem képes egy zenei mű felépítési logikáját áthatalni, nem képes arra sem, hogy az adott műnek egy időtálló, értékes előadását produkálja, és arra sem, hogy a diákjaival egy minőségi előadást produkáljon. A minőségi előadásokat, valamint a minőségi oktatást minden zenei közösség, és minden szakmai egyesület, oktatási intézmény elvárja. A formatan és zenei elemzések – az a tantárgy amelyik kialakítja a jövőbeni tanárban azt a képességet, hogy egy zenei partitúrát logikusan szemléljen.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A vizsgára való jelentkezés feltétele az előadások látogatása. A megjelölt anyag ismerete. Pótolási lehetőség pótszeszióban. Plagizálás, vagy vizsgán való csalás következménye az adott vizsgaidőszakban a vizsgáról való kizárás. Óvás megoldása: az írásbeli dolgozat újraértékelése.	Vizsgáztatás módja: Részvizsga a vonatkozó elméleti anyagból, írásbeli teszt formájában	50%
10.5 Szeminárium / Labor	A szemináriumon kielemezett művek szerkezetének ismerete, és hasonló szerkezetű művek kielemezésének a képessége	Szemináriumi feladatok: Partitúraelemzés a tanulmányozott formák anyagából - A szemináriumokon való aktív részvétel figyelembevétele - Elbírálási kritériumok: elméleti anyagismeret, helyes formafelismerés és elemzés	50%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
A leadott, és a kurzusban létező tananyag ismerete, és egy, a tananyagba illeszkedő partitúra elemzése.			

Kitöltés dátuma
2021. szeptember 18.

Előadás felelőse
Dr. habil. Coca Gabriela – előadótanár

Szeminárium felelőse
Dr. habil. Coca Gabriela – előadótanár

Az intézeti jóváhagyás dátuma
2021.09.23

Intézetigazgató